ספירה ביממא היא: וכולן שעשו משעלה עמוד השחר כשר: מנהני מילי אמר רבא דאמר קרא [1]ויקרא אלהים לאור יום [א]למאיר ובא קראו יום אלא מעתה ולחשך קרא לילה [למחשיך ובא קרא לילה] הא קיי"ל דעד צאת הכוכבים לאו לילה הוא אלא אמר רבי זירא מהכא [ב][2]ואנחנו עושים במלאכה וחצים מחזיקים ברמחים מעלות השחר עד צאת הכוכבים ואומר [ג][3](והיה) לנו הלילה [ד](למשמר) מאי ואומר וכ"ת משעלה עמוד השחר לאו יממא ומכי ערבא שמשא ליליא ואינהו מקדמי ומחשכי ת"ש [ה](והיה) לנו הלילה משמר והיום מלאכה: **מתני'** [א]כל היום כשר לקריאת המגילה [ב]ולקריאת ההלל [ג]ולתקיעת שופר [ד][ו]ולנטילת לולב [ה]ולתפלת המוספין [ו]ולמוספין [ח]ולוידוי הפרים [ט]ולוידוי מעשר [י]ולוידוי יוהכ"פ [כ]לסמיכה לשחיטה לתנופה להגשה לקמיצה ולהקטרה למליקה ולקבלה [ל]ולהזיה [מ]ולהשקיית סוטה [נ]ולעריפת העגלה [ס]ולטהרת המצורע [ע]כל הלילה כשר [פ]לקצירת העומר [צ]ולהקטר חלבים ואברים [ח][ק]זה הכלל דבר שמצותו ביום כשר כל היום דבר שמצותו בלילה כשר כל הלילה: **גמ'** מנלן דאמר קרא [4]והימים האלה נזכרים ונעשים לקריאת ההלל דכתיב [5]ממזרח שמש עד מבואו [ט](רבי יוסי) אומר [6]זה היום עשה ה' ולנטילת לולב דכתיב [7]ולקחתם לכם ביום הראשון ולתקיעת שופר דכתיב [8]יום תרועה יהיה לכם ולמוספין דכתיב [9]דבר יום ביומו ולתפלת המוספין כמוספין שויוה רבנן ולוידוי פרים דיליף כפרה כפרה מיום הכפורים דתניא [י]גבי יוה"כ [10]וכפר בעדו ובעד ביתו [צ]בכפרת דברים הכתוב מדבר וכפרה ביממא הוא דכתיב [11]ביום הזה יכפר עליכם: ולוידוי מעשר וכו': דכתיב [12]ואמרת לפני ה' אלהיך בערתי הקדש מן הבית וסמיך ליה [13]היום הזה ה' אלהיך מצוך: לסמיכה ולשחיטה: דכתיב [14]וסמך ושחט וכתיב בה בשחיטה [15]ביום זבחכם ולתנופה דכתיב [16]ביום הניפכם את העומר ולהגשה דאיתקש לתנופה דכתיב [17]ולקח הכהן מיד האשה את מנחת הקנאות והניף והקריב ולמליקה ולקמיצה ולהקטרה ולהזיה דכתיב [18]ביום צוותו את בני ישראל ולהשקיית סוטה [כ]אתיא תורה תורה כתיב הכא [19]ועשה לה הכהן את כל התורה הזאת וכתיב התם [20]על פי התורה אשר יורוך ועל המשפט

מה

[ל]קמ"ל. כיון דהאי אחד לאחד משום ספירה היא מדוגמת ספירת ז'. כל ספירה דיממא היא דכתיב וספרה לה שבעת ימים (ויקרא טו): **מקדמי.** מקדימין: **מחשכי.** מעריבין: **ת"ש** [מ]**והיה לנו הלילה למשמר והיום למלאכה.** ש"מ כל זמן שעסוקים במלאכה קרי יום ולא קדמותא וחשכותא: **מתני' כל היום כשר.** ואע"ג דקיימא לן [נ] זריזין מקדימין למצות דכתיב וישכם אברהם בבקר (בראשית כב) אפילו הכי כשר כל היום: **לוידוי פרים.** פר העלם דבר של צבור ופר כהן משיח שמתודין עליו חטא שהביאוהו עליו כדאמרינן במסכת יומא (דף לו:) והתודה על חטאת עון חטאת כתיב הכא וכפר עליו הכהן (ויקרא ד) וכתיב התם ביום הכפורים יעמד חי לפני ה' לכפר עליו וגו' (ויקרא טז) מה להלן כפרת דברים וביום כדיליף לקמן אף כאן כפרת דברים וביום: **למליקה.** של עוף: **לקבלה.** לקבלת הדם: **להזיה.** לזריקת הדם והזיית פרים הנשרפין וחטאות הפנימיות שהיא זריקה שלהן: **גמ' בכפרת דברים.** וידוי. במס' יומא (דף לו:) מסיים לה אתה אומר בכפרת דברים או אינו אלא בכפרת דמים הרי הוא אומר ושחט את פר החטאת אשר לו [ס] למדנו שעדיין לא נשחט הפר: **כי ביום הזה יכפר עליכם.** אלמא כפרתו ביום: **והניף והקריב.** והקרבה היא הגשה דאי אפשר לומר הן הקרבה היא הקטרת הקומץ דהא כתיב בתריה וקמץ והקטיר ומה היא הגשה מגיש את המנחה ומגיעה בקרן מערבית דרומית של מזבח כנגד חודה של קרן ולא"כ קומץ ומקרא יליף לה במסכת סוטה (דף יד:) ובמנחות (דף יט:): **לקמילה ולהקטרה.** בהקטרת קומץ קאמר שהיא במנחה כנגד זריקת דם בזבחים ואינה כשרה אלא ביום אבל הקטר חלבים ואברים תנן במתני' דכשרים כל הלילה: **ביום צוותו.** להקריב את קרבניהם וכל הני הקרבת הקרבן נינהו דאילו הקטרת קומץ הקרבה [א] היא וקמילה איתקש להקטרה דכתיב וקמץ והקטיר. מליקת עוף מליקתו והזייתו כאחת והזייתו היא הקרבתו. קבלת דם הקרבה קרי לה דאמר מר (חגיגה דף יא.) והקריבו זו קבלת הדם. א"נ להקריב כל צורכי הקרבה קמילה ומליקה וקבלה כולן צרכי הקרבה הן ואי אפשר בלא הן אבל הגשה ותנופה אינן מעכבין:

משפט

ספירה ביממא היא. מכאן קשיא לפירוש רש"י דכולי עלמא (פסחים דף פא. ושם) דפריך ולר' יוסי דאמר מקצת היום ככולו וזבה שראתה בשבעה לספירתה אינה סותרת אם כן זבה גדולה לדידיה היכי משכחת לה ומשני [כשראתה כל שני] בין השמשות דאז הוי סוף היום ותחלת האחר בטומאה וקשיא אמאי לא אמר כשראתה בלילות דהא ספירת לילה לאו ספירה היא ונמצא שכל היום טמא כיון שתחילתו הוי טמא וי"ל דסבר ר' יוסי דסוף היום מהני לשמור כמו תחלת היום וה"נ משמע פרק שני דנזיר (דף טו.) בסופו דקאמר [לר"י זבה גמורה] היכי משכחת לה אי דחזי בפלגא דיומא אידך פלגא ליהוי לה שימור ואם תאמר אם כן רבי יוסי דסבר מקצת היום ככולו א"כ היה לו להקשות ר' יוסי כותאי אמרה לשמעתיה כדקפריך לרב בנדה (דף סט.) וי"ל דכותאי אמרי אפי' מיום ראשון שפסקה בו דסופרתו ליום ראשון ור' יוסי לא אמר אלא מיום שבעה [ע]: **והא** קי"ל דעם צאת הכוכבים ליליא הוא. ואם תאמר כיון דקי"ל דבצאת הכוכבים הוי לילה א"כ אמאי פליגי ר' יוסי ור' יהודה בבין השמשות [פ] לימרו בצאת הכוכבים וי"ל דאף בשיעור צאת הכוכבים יש חילוק שיש כוכבים נראין ביום [צ]: **והיה** לנו הלילה למשמר. קשיא דהא אמרינן בברכות (דף ב: ושם) גבי צאת הכוכבים לילה הוא ואע"פ שאין ראיה לדבר זכר לדבר דכתיב והיה לנו הלילה למשמר ואמאי לא הוי ראייה גמורה כדמפקינן הכא מקרא ויש לומר דהתם בעי לאפוקי דזמן שכיבה דגבי ק"ש הוי צאת הכוכבים ומש"ה קאמרינן התם דאין זו ראייה גמורה דנהי דהוי לילה באותה שעה מ"מ לא הוי זמן שכיבה לכל אדם: **ולוידוי** יוה"כ דתניא. קשיא אמאי איצטריך למימר האי כיון דתנא כל היום כשר לסמיכה והלא הוידוי אינו אלא בשעת סמיכה וי"ל דאי לאו האי הוה אמינא דוידוי זה [ק](כוידוי) דשאר סמיכות דאינו כשר כל היום ויגרום נמי לסמיכה שלא תהא כשרה כל היום כשאר סמיכות מש"ה איצטריך למתני הוידוי: **לקמיצה** ולהקטרה דכתיב ביום צוותו. אבל שחיטה לא מפקינן מהאי קרא דלאו עבודה היא שהרי כשרה בזר וקרא משתעי בעבודה דכתיב להקריב את קרבניהם [ר]וכן תנופה והגשה [ב]אין צריך בהו כהן במנחה לפני הקמילה: [ש]**כל** הלילה כשר לקצירת העומר. אומר ר"ת שאם שכח לברך בלילה לא יברך ביום כדמשמע בהאי סתמא דמתני' דנהי דאיכא סתמא במנחות (דף עא.) דתני נקצר ביום כשר בדיעבד מ"מ סתמא דהכא עדיפא דהא קתני לה גבי הלכתא פסיקתא דדינא ועוד נראה דאפי' למאן דמכשר קצירת העומר ביום דיעבד מודה הוא גבי ספירה דאין לברך ביום משום דשנה עליה הכתוב לעכב דכתיב (ויקרא כג) תמימות ואי אתה מוצא תמימות אלא כשאתה מונה בלילה וכן כתוב בהלכות עצרת ובה"ג כתב דהיכא דאינשי לברך בלילה ימנה למחר בלא ברכה וכן הלכה אבל אם שכח לילה ויום לא ימנה עוד בברכה דבעינן תמימות וליכא [ת]ואחר שבירך על הספירה אומר י"ר שיבנה וכו' מה שאין כן בתקיעת שופר ולולב והיינו טעמא לפי שאין [ג] אלא הזכרה עתה לבנין ביהמ"ק אבל לשופר ולולב יש עשיה:

ולהקטר

עין משפט נר מצוה

מא א מיי' פ"א מהל' מגילה הל' ג סמג עשין מד"ס ד טוש"ע א"ח סימן תרפז סעיף א [וטור סימן תרפח]:

מב ב מיי' פ"ג מהל' חנוכה הלכה ט:

מג ג טוש"ע א"ח סימן תקפח סעיף א:

מד ד מיי' פ"ז מהלכות לולב הלכה י סמג עשין מד טוש"ע א"ח סימן תרנב סעיף א:

מה ה מיי' פ"ג מהל' תפלה הלכה ה סמג עשין יט טוש"ע א"ח סימן רפו סעיף א:

מו ו מיי' פ"ד מהלכות מעשה הקרבנות הל' ו סמג עשין קפג:

מז ז מיי' פ"ב מהלכות עבודת יוה"כ הל' ז:

מח ח מיי' פ"א מהל' מעשר שני הל' ד [טוש"ע י"ד סימן שלא סעיף קמב]:

מט ט מיי' פ"ב מהל' עבודת יוה"כ הל' ז:

נ י מיי' פ"ד מהלכות מעשה הקרבנות הלכה ו סמג עשין קפג:

כ [מיי' פ"ו מהל' פרה הל' כ]:

נא ל מיי' פ"ד מהל' סוטה הלכה ב סמג עשין ע:

נב מ מיי' פ"י מהלכות רוצח הלכה ה סמג עשין עח:

נג נ מיי' פ"א מהל' טומאת צרעת הלכה ב סמג עשין לט ולג:

נד ס מיי' פ"ו מהלכות תמידין ומוספין הל' ז סמג עשין קנט:

נה ע פ מיי' פ"ד מהל' מעשה הקרבנות הל' ו סמג עשין קפג:

נו צ מיי' פ"ב מהלכות עבודת יוה"כ הל' ו:

מסורת הש"ס

א) ברכות ב: פסחים ב., ב) [ברכות שם], ג) [נ"ל והיו], ד) [נ"ל משמר והיום מלאכה], ה) [נ"ל והיו], ו) [סוכה לח.], ז) מנחות עב., ח) [הא דלא תנא נמי להרמה עי' תוס' יומא כ: תוס' ד"ה אלא ותוספות זבחים פו: ד"ה אלא], ט) [נ"ל רב יוסף], י) יומא לו., כ) [סוטה יז: ע"ש בתוספות ד"ה מה משפט וכו' שלמו פרש"י ומפרשים באופן אחר], ל) [שייך לע"א], מ) [נ"ל והיו לנו משמר והיום מלאכה], נ) [בפסחים ד.], ס) [ויקרא טז], ע) [וע"ע תוספות פסחים פא. ד"ה אי נמי וכו'], פ) [שבת לד:], צ) [וע"ע תוספות פסחים כ. ד"ה יהא], ק) [נ"ל אינו כוידוי], ר) [עיין תוספות מנחות ע. ד"ה מקמילה], ש) שייך למתני', ת) [עי' תוספות מנחות סו. סד"ה זכר למקדש].

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ביום צותו וכו' הקרבה משמע וקמילה: **(ב)** תוס' ד"ה כל הלילה וכו' לפי שאין עתה אלא הזכרה לבנין:

◆

גליון הש"ס

גמרא דכתיב וסמך ושחט. עיין מנחות דף לג ע"ב תוס' ד"ה ידי: **תוספות** ד"ה לקמיצה וכו' וכן תנופה והגשה. עיין קדושין דף לו ע"א תוס' ד"ה הסמיכות ולע"ג:

◆

מוסף רש"י

למאיר ובא קראו יום. משעה שמתחיל להאיר (פסחים ב.). **ואינהו מקדמי.** משכימים קודם היום, דאימא יום לא הוי עד הנץ החמה והם מקדימין מעלות השחר, דהוי כמו מהלך ה' מילין (ברכות ב: ע"פ פסחים צג:). **ומחשכי.** ועושין מלאכה בלילה משקיעת החמה עד צאת הכוכבים (ברכות שם). **ת"ש והיו לנו הלילה משמר והיום מלאכה.** מדקאמר והיום מלאכה אלמא האי דעבד מעלות השחר עד צאת הכוכבים יממא היא (שם). **ולמוספין.** ובלבד שיקדמו מוספין לתמיד של בין הערבים, דאמר מר עליה השלם כל הקרבנות כולם (תמורה יד.). **ולהקטר חלבים ואברים.** מה שמתעכל מן המזבח מתחיל כל הלילה (מנחות עב.). **דבר שמצותו ביום.** כגון שחיטה וזריקת דמים דכתיב ביום צותו את בני ישראל וגו' (שם). **יום תרועה יהיה לכם.** יום ולא לילה (ר"ה כח. ועי"ש לד.).

◆

רבינו חננאל

וכולן שעשו משעלה עמוד השחר כשר. שנאמר ואנחנו עושים במלאכה [ו]חצים מחזיקים ברמחים מעלות השחר עד צאת הכוכבים, שמע מינה מעלות השחר ועד צאת הככבים יום הוא, שנאמר והיום למלאכה, כלומר לא היו עושים מלאכה אלא ביום. [מתני'] כל היום כשר לקריאת המגילה כו'. ירושלמי לקריאת המגילה, [שנא'] ביום אשר שברו אויבי היהודים וגו'. לקריאת ההלל, שנאמר זה היום עשה ה'. לתקיעת שופר, שנאמר יום תרועה יהיה לכם. למוספין שנא' ביום צוותו את בני ישראל, ואיתקש תפלת המוספין למוספין. לנטילת לולב, שנאמר ולקחתם לכם ביום הראשון וגו'. פי' לוודוי הפרים ולוודוי המעשר ולוודוי יום הכיפורים, לסמיכה, לשחיטה ולתנופה ולכפרה ולהגשה, לקמיצה ולהקטרה, למליקה ולקבלה, להזאה,

תורה אור השלם

1. וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָאוֹר יוֹם וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לָיְלָה וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם אֶחָד: בראשית א ה
2. וַאֲנַחְנוּ עֹשִׂים בַּמְּלָאכָה וְחֶצְיָם מַחֲזִיקִים בָּרְמָחִים מֵעֲלוֹת הַשַּׁחַר עַד צֵאת הַכּוֹכָבִים: נחמיה ד טו
3. גַּם בָּעֵת הַהִיא אָמַרְתִּי לָעָם אִישׁ וְנַעֲרוֹ יָלִינוּ בְּתוֹךְ יְרוּשָׁלִָם וְהָיוּ לָנוּ הַלַּיְלָה מִשְׁמָר וְהַיּוֹם מְלָאכָה: נחמיה ד טז
4. וְהַיָּמִים הָאֵלֶּה נִזְכָּרִים וְנַעֲשִׂים בְּכָל דּוֹר וָדוֹר מִשְׁפָּחָה וּמִשְׁפָּחָה מְדִינָה וּמְדִינָה וְעִיר וָעִיר וִימֵי הַפּוּרִים הָאֵלֶּה לֹא יַעַבְרוּ מִתּוֹךְ הַיְּהוּדִים וְזִכְרָם לֹא יָסוּף מִזַּרְעָם: אסתר ט כח
5. מִמִּזְרַח שֶׁמֶשׁ עַד מְבוֹאוֹ מְהֻלָּל שֵׁם יְיָ: תהלים קיג ג
6. זֶה הַיּוֹם עָשָׂה יְיָ נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בוֹ: תהלים קיח כד
7. וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הָדָר כַּפֹּת תְּמָרִים וַעֲנַף עֵץ עָבֹת וְעַרְבֵי נָחַל וּשְׂמַחְתֶּם לִפְנֵי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם שִׁבְעַת יָמִים: ויקרא כג מ
8. וּבַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ מִקְרָא קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ יוֹם תְּרוּעָה יִהְיֶה לָכֶם: במדבר כט א
9. אֵלֶּה מוֹעֲדֵי יְיָ אֲשֶׁר תִּקְרְאוּ אֹתָם מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ לְהַקְרִיב אִשֶּׁה לַייָ עֹלָה וּמִנְחָה זֶבַח וּנְסָכִים דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ: ויקרא כג לז
10. וְהִקְרִיב אַהֲרֹן אֶת פַּר הַחַטָּאת אֲשֶׁר לוֹ וְכִפֶּר בַּעֲדוֹ וּבְעַד בֵּיתוֹ: ויקרא טז ו
11. כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יְכַפֵּר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם מִכֹּל חַטֹּאתֵיכֶם לִפְנֵי יְיָ תִּטְהָרוּ: ויקרא טז ל
12. וְאָמַרְתָּ לִפְנֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ בִּעַרְתִּי הַקֹּדֶשׁ מִן הַבַּיִת וְגַם נְתַתִּיו לַלֵּוִי וְלַגֵּר לַיָּתוֹם וְלָאַלְמָנָה כְּכָל מִצְוָתְךָ אֲשֶׁר צִוִּיתָנִי לֹא עָבַרְתִּי מִמִּצְוֹתֶיךָ וְלֹא שָׁכָחְתִּי: דברים כו יג
13. הַיּוֹם הַזֶּה יְיָ אֱלֹהֶיךָ מְצַוְּךָ לַעֲשׂוֹת אֶת הַחֻקִּים הָאֵלֶּה וְאֶת הַמִּשְׁפָּטִים וְשָׁמַרְתָּ וְעָשִׂיתָ אוֹתָם בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשֶׁךָ: דברים כו טז
14. וְסָמַךְ אֶת יָדוֹ עַל רֹאשׁ קָרְבָּנוֹ וְשָׁחַט אֹתוֹ לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד וְזָרְקוּ בְּנֵי אַהֲרֹן אֶת דָּמוֹ עַל הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב: ויקרא ג ח
15. בְּיוֹם זִבְחֲכֶם יֵאָכֵל וּמִמָּחֳרָת וְהַנּוֹתָר עַד יוֹם הַשְּׁלִישִׁי בָּאֵשׁ יִשָּׂרֵף: ויקרא יט ו
16. וַעֲשִׂיתֶם בְּיוֹם הֲנִיפְכֶם אֶת הָעֹמֶר כֶּבֶשׂ תָּמִים בֶּן שְׁנָתוֹ לְעֹלָה לַייָ: ויקרא כג יב
17. וְלָקַח הַכֹּהֵן מִיַּד הָאִשָּׁה אֵת מִנְחַת הַקְּנָאֹת וְהֵנִיף אֶת הַמִּנְחָה לִפְנֵי יְיָ וְהִקְרִיב אֹתָהּ אֶל הַמִּזְבֵּחַ: במדבר ה כה
18. אֲשֶׁר צִוָּה יְיָ אֶת מֹשֶׁה בְּהַר סִינָי בְּיוֹם צַוֹּתוֹ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְהַקְרִיב אֶת קָרְבְּנֵיהֶם לַייָ בְּמִדְבַּר סִינָי: ויקרא ז לח
19. אוֹ אִישׁ אֲשֶׁר תַּעֲבֹר עָלָיו רוּחַ קִנְאָה וְקִנֵּא אֶת אִשְׁתּוֹ וְהֶעֱמִיד אֶת הָאִשָּׁה לִפְנֵי יְיָ וְעָשָׂה לָהּ הַכֹּהֵן אֵת כָּל הַתּוֹרָה הַזֹּאת: במדבר ה ל
20. עַל פִּי הַתּוֹרָה אֲשֶׁר יוֹרוּךָ וְעַל הַמִּשְׁפָּט אֲשֶׁר יֹאמְרוּ לְךָ תַּעֲשֶׂה לֹא תָסוּר מִן הַדָּבָר אֲשֶׁר יַגִּידוּ לְךָ יָמִין וּשְׂמֹאל: דברים יז יא